

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

19. března 2019*

[znění opravené usnesením ze dne 30. dubna 2019]

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Společná řízení pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany – Směrnice 2013/32/EU – Článek 33 odst. 2 písm. a) – Odmítnutí žádosti o azyl orgány členského státu pro nepřipustnost z důvodu předchozího přiznání doplňkové ochrany v jiném členském státě – Článek 52 – Časová působnost uvedené směrnice – Články 4 a 18 Listiny základních práv Evropské unie – Systematické nedostatky azylového řízení v uvedeném jiném členském státě – Systematické zamítnutí žádostí o azyl – Skutečné a prokázané riziko nelidského či ponižujícího zacházení – Životní podmínky osob, kterým byla udělena doplňková ochrana v posledně zmíněném členském státě“

Spojené věci C-297/17, C-318/17, C-319/17 a C-438/17,

jejichž předmětem jsou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podané rozhodnutími Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Německo) ze dne 23. března 2017, došlými Soudnímu dvoru dne 23. května 2017 (C-297/17) a 30. května 2017 (C-318/17 a C-319/17), jakož i rozhodnutím ze dne 1. června 2017, došlým Soudnímu dvoru dne 20. července 2017 (C-438/17), v řízeních

Bašar Ibrahim (C-297/17),

Mahmud Ibrahim,

Fadwa Ibrahim,

Bušra Ibrahim,

Mohammad Ibrahim,

Ahmad Ibrahim (C-318/17),

Nišrén Šarkávi,

Jazan Fattajrži,

Hosam Fattajrži (C-319/17)

proti

Spolkové republice Německo,

* Jednací jazyk: němčina.

a

Spolková republika Německo

proti

Tausi Magamadovi (C-438/17),

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, A. Prechal, M. Vilaras, E. Regan, F. Biltgen, K. Jürimäe a C. Lycourgos, předsedové senátů, A. Rosas, E. Juhász, M. Ilešič (zpravodaj), J. Malenovský, L. Bay Larsen a D. Šváby, soudci,

generální advokát: M. Wathelet,

vedoucí soudní kanceláře: M. Aleksejev, vedoucí oddělení,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 8. května 2018,

[ve znění oprav provedených usnesením ze dne 30. dubna 2019] s ohledem na vyjádření předložená:

- za Bašara Ibrahima, Mahmuda Ibrahima, Fadwu Ibrahim, Bušru Ibrahima, jakož i nezletilé děti Mohammada Ibrahima a Ahmada Ibrahima, a Nišrénu Šarkávi, jakož i její nezletilé děti Jazana Fattajržiže a Hosama Fattajržiže, D. Kösterke-Zerbe, Rechtsanwältin,
- za Tause Magamadova I. Stern, Rechtsanwältin,
- za německou vládu T. Henzem, R. Kanitzem, M. Henningem a V. Thanisch, jako zmocněnci,
- za belgickou vládu C. Van Lul a P. Cottinem, jako zmocněnci,
- za francouzskou vládu D. Colasem, jakož i E. de Moustier a E. Armoët, jako zmocněnci,
- za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s L. Cordim a L. D’Asciou, avvocati dello Stato,
- za maďarskou vládu M. Z. Fehérem a G. Koósem, jakož i M. M. Tátrai, jako zmocněnci,
- za nizozemskou vládu J. Langerem, M. Bulterman, C. S. Schillemans a M. Gijzen, jako zmocněnci,
- za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,
- za vládu Spojeného království S. Brandonem a C. Crane, jako zmocněnci, ve spolupráci s D. Blundellem, barrister,
- za Evropskou komisi M. Condou-Durande a C. Ladenburgerem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 25. července 2018,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu čl. 33 odst. 2 písm. a) a čl. 52 prvního pododstavce směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (Úř. věst. 2013, L 180, s. 60, dále jen „směrnice o řízeních“), jakož i článků 4 a 18 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- 2 Tyto žádosti byly předloženy v rámci čtyř sporů, a to mezi Bašarem Ibrahimem (věc C-297/17), Mahmudem Ibrahimem, Fadwou Ibrahim, Bušrou Ibrahimem a nezletilými dětmi Muhammadem a Ahmadem Ibrahimovými (věc C-318/17), jakož i Nišrénou Šarkávi a jejími nezletilými dětmi Jazanem a Hosamem Fattajržíiovými (věc C-319/17) na straně jedné a Spolkovou republikou Německo na straně druhé, jakož i mezi uvedeným státem a Tausem Magamadovem (věc C-438/17) ve věci rozhodnutí Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Spolkový úřad pro migraci a uprchlíky, Německo) (dále jen „Úřad“), kterým bylo dotyčným osobám odmítnuto právo na azyl.

Právní rámec

Mezinárodní právo

- 3 Článek 3 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“), nadepsaný „Zákaz mučení“, stanoví:

„Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.“

Unijní právo

Listina

- 4 Článek 1 Listiny, nadepsaný „Lidská důstojnost“, zní:
„Lidská důstojnost je nedotknutelná. Musí být respektována a chráněna.“
- 5 Článek 4 Listiny, nadepsaný „Zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení anebo trestu“, uvádí:
„Nikdo nesmí být mučen ani podroben nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.“
- 6 Článek 18 Listiny, nadepsaný „Právo na azyl“, stanoví:
„Právo na azyl je zaručeno při dodržování [Úmluvy o právním postavení uprchlíků, která byla podepsána v Ženevě dne 28. července 1951 (*Recueil des traités des Nations unies*, sv. 189, s. 150, č. 2545 {1954})] a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků ze dne 31. ledna 1967 a v souladu se Smlouvou o Evropské unii a Smlouvou o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouvy“).“
- 7 Článek 47 Listiny, nadepsaný „Právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces“, v prvním pododstavci uvádí:

„Každý, jehož práva a svobody zaručené právem Unie byly porušeny, má za podmínek stanovených tímto článkem právo na účinné prostředky nápravy před soudem.“

8 Článek 51 Listiny, nadepsaný „Oblast použití“, v odstavci 1 uvádí:

„Ustanovení této listiny jsou při dodržení zásady subsidiarity určena orgánům, institucím a jiným subjektům Unie, a dále členským státům, výhradně pokud uplatňují právo Unie. Respektují proto práva, dodržují zásady a podporují jejich uplatňování v souladu se svými pravomocemi, při zachování mezi pravomocí, které jsou Unii svěřeny ve Smlouvách.“

9 Článek 52 Listiny, nadepsaný „Rozsah a výklad práv a zásad“, v odstavci 3 uvádí:

„Pokud tato listina obsahuje práva odpovídající právům zaručeným [EÚLP], jsou smysl a rozsah těchto práv stejné jako ty, které jim přikládá uvedená úmluva. Toto ustanovení nebrání tomu, aby právo Unie poskytovalo širší ochranu.“

Kvalifikační směrnice

10 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9, dále jen „kvalifikační směrnice“) v článku 2 uvádí:

„Pro účely této směrnice se rozumí

a) ‚mezinárodní ochranou‘ postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany [...];

[...]

d) ‚uprchlíkem‘ státní příslušník třetí země, který se v důsledku oprávněných obav před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů nachází mimo zemi své státní příslušnosti a je neschopen přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu dotyčné země, nebo osoba bez státní příslušnosti, která se ze stejných shora uvedených důvodů nachází mimo zemi svého dosavadního pobytu, která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit a na kterou se nevztahuje článek 12;

e) ‚postavením uprchlíka‘ uznání státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti členským státem za uprchlíka;

f) ‚osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu‘, státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, která nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka, ale u které existují závažné důvody se domnívat, že pokud by se vrátila do země svého původu, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti do země svého dosavadního pobytu, byla by vystavena reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu uvedenou v článku 15, a na kterou se nevztahuje čl. 17 odst. 1 a 2, přičemž tato osoba nemůže nebo vzhledem ke shora uvedené hrozbě nechce přijmout ochranu dotyčné země;

g) ‚statusem doplňkové ochrany‘ uznání státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti členským státem za osobu, která má nárok na doplňkovou ochranu;

h) ‚žádostí o mezinárodní ochranu‘ žádost o ochranu členským státem podaná státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti, u níž lze předpokládat, že žadatel usiluje o získání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany, a ve které nežádá výslovně o jinou formu ochrany, jež nespadá do oblasti působnosti této směrnice a o níž lze požádat samostatně;

[...]“

- 11 Kapitola II kvalifikační směrnice stanoví podmínky pro posuzování žádostí o mezinárodní ochranu.
- 12 Součástí této kapitoly II je článek 4, nadepsaný „Posuzování skutečností a okolností“, jehož odstavec 3 stanoví:

„Posouzení žádosti o mezinárodní ochranu se provádí jednotlivě a jsou při něm zohledněny

- a) všechny významné skutečnosti týkající se země původu v době rozhodování o žádosti, včetně právních předpisů země původu a způsobu jejich uplatňování;
- b) významná prohlášení a dokumenty předložené žadatelem, včetně informací o tom, zda žadatel byl nebo by mohl být pronásledován nebo zda utrpěl nebo by mohl utrpět vážnou újmu;
- c) konkrétní postavení a osobní situace žadatele, včetně takových faktorů jako jsou původ, pohlaví a věk, aby na základě osobní situace žadatele bylo možno posoudit, zda by jednání, kterým žadatel byl nebo mohl být vystaven, mohla být považována za pronásledování nebo vážnou újmu;

[...]“

- 13 Kapitola III kvalifikační směrnice stanoví podmínky pro získání postavení uprchlíka. V této souvislosti články 9 a 10 směrnice, nadepsané „Pronásledování“ a „Důvody pronásledování“, stanoví skutečnosti, které musí být zohledněny při posuzování toho, zda žadatel byl nebo by mohl být pronásledován.
- 14 Kapitola IV směrnice 2004/83, nadepsaná „Postavení uprchlíka“, obsahuje článek 13, nadepsaný „Přiznání postavení uprchlíka“, jenž uvádí:
- „Členské státy přiznávají postavení uprchlíka státním příslušníkům třetích zemí a osobám bez státní příslušnosti, které splňují podmínky pro získání postavení uprchlíka v souladu s kapitolami II a III.“
- 15 Kapitoly V a VI kvalifikační směrnice vymezují podmínky doplňkové ochrany a status této ochrany.
- 16 Kapitola VII kvalifikační směrnice, která obsahuje články 20 až 35, definuje obsah mezinárodní ochrany.

Nařízení Dublin II a Dublin III

- 17 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (Úř. věst. 2013, L 180, s. 31, dále jen „nařízení Dublin III“), zrušilo a nahradilo nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. února 2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států (Úř. věst. 2003, L 50, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 109, dále jen „nařízení Dublin II“).
- 18 Zatímco nařízení Dublin II stanovovalo v článku 1 ve spojení s čl. 2 písm. c) pouze kritéria a mechanismy pro určení členského státu příslušného pro posouzení žádosti o azyl ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků, podepsané v Ženevě dne 28. července 1951 (dále jen „Ženevská úmluva“), předmětem nařízení Dublin III je, jak vyplývá z jeho článku 1, stanovení takových kritérií a postupů, pokud jde o žádosti o mezinárodní ochranu, které podle definice obsažené v čl. 2 písm. b) nařízení Dublin III, jež odkazuje na definici uvedenou v čl. 2 písm. h) kvalifikační směrnice, směřují k získání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany.

19 Článek 18 odst. 1 písm. d) nařízení Dublin III stanoví, že členský stát příslušný podle tohoto nařízení je povinen přijmout zpět státního příslušníka třetí země nebo osobu bez státní příslušnosti, jejíž žádost zamítl a která učinila žádost v jiném členském státě nebo která se nachází na území jiného členského státu bez povolení k pobytu.

20 Článek 49 nařízení Dublin III, nadepsaný „Vstup v platnost a použitelnost“, stanoví:

„Toto nařízení vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Použije se na žádosti o mezinárodní ochranu podané v období od prvního dne šestého měsíce po vstupu tohoto nařízení v platnost a od tohoto dne se bude používat pro všechny žádosti o převzetí nebo přijetí žadatelů zpět bez ohledu na datum učinění žádosti. Členský stát příslušný k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, která byla učiněna před tímto dnem, se určí v souladu s kritérii, která jsou stanovena v nařízení [Dublin II].

[...]“

Směrnice 2005/85 a směrnice o řízeních

21 Směrnice o řízeních přepracovala směrnici Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka (Úř. věst. 2005, L 326, s. 13).

22 Podle jejího článku 1 bylo účelem směrnice 2005/85 stanovit minimální normy pro řízení o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka. Článek 2 písm. b) směrnice definoval pojem „žádost o azyl“ jako žádost podanou státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti, kterou lze vykládat jako žádost o poskytnutí mezinárodní ochrany členským státem podle Ženevské úmluvy.

23 Článek 25 směrnice 2005/85 stanovoval:

„1. Kromě případů, kdy se žádost neposuzuje podle nařízení [Dublin II], nemusí členské státy posuzovat, zda žadatel může být uznán za uprchlíka [...], považuje-li se žádost podle tohoto článku za nepřípustnou.

2. Členské státy mohou považovat žádost o azyl za nepřípustnou podle tohoto článku, pokud:

a) postavení uprchlíka přiznal jiný členský stát;

[...]“

24 Podle článku 1 směrnice o řízeních je jejím účelem stanovit společná řízení pro přiznávání a odnímání mezinárodní ochrany podle kvalifikační směrnice.

25 Článek 2 písm. b) směrnice o řízeních definuje pojem „žádost o mezinárodní ochranu“ jako žádost o ochranu členským státem učiněnou státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti, u níž lze předpokládat, že žadatel usiluje o získání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany, a ve které nežadá výslovně o jinou formu ochrany, jež nespadá do oblasti působnosti kvalifikační směrnice a o níž lze požádat samostatně.

26 Článek 10 odst. 2 směrnice o řízeních uvádí:

„Při posuzování žádostí o mezinárodní ochranu rozhodující orgán nejprve určí, zda žadatelé splňují podmínky pro uznání za uprchlíka, a pokud tomu tak není, zda mají nárok na doplňkovou ochranu.“

27 Článek 33 směrnice o řízeních, nadepsaný „Nepřípustné žádosti“, stanoví:

„1. Kromě případů, kdy se žádost neposuzuje podle nařízení [Dublin III], nemusí členské státy posuzovat, zda žadatel splňuje podmínky pro přiznání nároku na mezinárodní ochranu podle [kvalifikační] směrnice [...], považuje-li se žádost podle tohoto článku za nepřípustnou.

2. Členské státy mohou považovat žádost o mezinárodní ochranu za nepřípustnou, pouze pokud:

a) mezinárodní ochranu přiznal jiný členský stát;

[...]

d) žádost je následnou žádostí, v níž se neobjevily nebo nebyly žadatelem předloženy žádné nové skutečnosti či zjištění týkající se posouzení, zda lze žadatele uznat za osobu požívající mezinárodní ochrany podle [kvalifikační] směrnice [...]

[...]“

28 Článek 40 směrnice o řízeních, nadepsaný „Následné žádosti“, v odstavcích 2 až 4 stanoví:

„2. Pro účely rozhodnutí o přípustnosti žádosti o mezinárodní ochranu podle čl. 33 odst. 2 písm. d) podléhá následná žádost o mezinárodní ochranu nejprve předběžnému posouzení, zda se objevily nebo byly žadatelem předloženy nové skutečnosti nebo zjištění týkající se posouzení, zda lze žadatele uznat za osobu požívající mezinárodní ochrany podle [kvalifikační] směrnice.

3. Pokud se v rámci předběžného posouzení podle odstavce 2 dospěje k závěru, že se objevily nebo byly žadatelem předloženy nové skutečnosti či zjištění, které významně zvyšují pravděpodobnost uznání žadatele za osobu požívající mezinárodní ochrany podle [kvalifikační] směrnice [...], posuzuje se žádost dále podle kapitoly II. Členské státy mohou stanovit rovněž jiné důvody pro další posuzování následné žádosti.

4. Členské státy mohou rozhodnout o dalším posuzování žádosti, pouze pokud dotyčný žadatel nemohl v předchozím řízení bez vlastního zavinění uvést skutečnosti uvedené v odstavcích 2 a 3 tohoto článku, zejména při využití svého práva na účinný opravný prostředek podle článku 46.“

29 Článek 51 odst. 1 směrnice o řízeních uvádí:

„Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s články 1 až 30, čl. 31 odst. 1, 2 a [...] 6 až 9, články 32 až 46, 49 a 50 a přílohou I do 20. července 2015. Neprodleně sdělí Komisi jejich znění.“

30 Článek 52 první pododstavec směrnice o řízeních stanoví:

„Členské státy použijí právní a správní předpisy podle čl. 51 odst. 1 u žádostí o mezinárodní ochranu podaných po 20. červenci 2015 a u řízení o odnětí statusu mezinárodní ochrany zahájených po 20. červenci 2015 nebo u žádostí o mezinárodní ochranu podaných a u řízení o odnětí statusu mezinárodní ochrany zahájených před tímto datem. Žádosti podané do 20. července 2015 a řízení o odnětí postavení uprchlíka zahájená do 20. července 2015 se řídí právními a správními předpisy přijatými podle směrnice [2005/85].“

31 Článek 53 první pododstavec směrnice o řízeních stanoví, že směrnice 2005/85 se v případě členských států, pro které je směrnice o řízeních závazná, zrušuje s účinností ode dne 21. července 2015, aniž jsou dotčeny povinnosti členských států týkající se lhůt pro provedení směrnice uvedených v příloze II části B ve vnitrostátním právu.

- 32 Článek 54 první pododstavec směrnice o řízeních stanoví, že směrnice „vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*“, k němuž došlo dne 29. června 2013.

Německé právo

- 33 Ustanovení § 29 Asylgesetz (azylový zákon, dále jen „AsylG“) ve znění pozměněném k 6. srpnu 2016 ustanoveními Integrationsgesetz (zákon o integraci) ze dne 31. července 2016 (BGBl. 2016 I, s. 1939, dále jen „Integrationsgesetz“) je nadepsáno „Nepřípustné žádosti“ a stanoví:

„1) Žádost o azyl je nepřípustná, pokud

1. k posouzení žádosti o azyl je příslušný jiný stát

a) na základě nařízení [Dublin III] nebo

b) na základě jiných pravidel Evropské unie nebo mezinárodní dohody

[...]

2. cizinci již byla v jiném členském státě Evropské unie přiznána mezinárodní ochrana uvedená v § 1 odst. 1 bodě 2,

[...]“

- 34 Ustanovení § 77 odst. 1 AsylG stanoví:

„Ve sporech podle tohoto zákona vychází soud ze skutkového a právního stavu, který existuje v době posledního jednání; pokud je rozhodnutí vydáno bez jednání, je rozhodujícím okamžikem okamžik vydání rozhodnutí [...]“

Spory v původních řízeních a předběžné otázky

Spojené věci C-297/17, C-318/17 a C-319/17

- 35 Žalobci v původních řízeních jsou palestínští žadatelé o azyl bez státní příslušnosti, kteří pobývali v Sýrii.

- 36 Žalobce v původním řízení ve věci C-297/17, Bašar Ibrahim, je synem Mahmuda Ibrahima a Fadwy Ibrahim a současně bratrem jejich zbývajících tří dětí, kteří jsou stejně jako jejich rodiče žalobci v původním řízení ve věci C-318/17. Nišrén Šarkávi a její nezletilé děti jsou žalobci v původním řízení ve věci C-319/17.

- 37 Zúčastnění opustili v roce 2012 Sýrii a dorazili do Bulharska, kde jim byla rozhodnutími ze dne 26. února a 7. května 2013 poskytnuta doplňková ochrana. V listopadu 2013 pokračovali přes Rumunsko, Maďarsko a Rakousko do Německa, kde podali dne 29. listopadu 2013 nové žádosti o azyl.

- 38 Dne 22. ledna 2014 zaslal Úřad žádosti o přijetí dotyčných osob zpět adresované bulharským správním orgánům majícím na starosti uprchlíky, které je zamítly dopisy ze dne 28. ledna a 10. února 2014. Podle těchto orgánů doplňková ochrana, která již byla žalobcům v původních řízeních v Bulharsku přiznána, brání v projednávaném případě použití režimu zpětného přijetí stanovenému v nařízení Dublin III. Kromě toho příslušným bulharským orgánem byla místní pohraniční policie.

- 39 Rozhodnutími ze dne 27. února a 19. března 2014 odmítl Úřad přiznat dotyčným osobám právo na azyl, aniž jejich žádosti věcně posoudil. Nařídil jejich vrácení na bulharskou hranici.

- 40 Rozsudky vydanými dne 20. května a 22. července 2014 zamítl Verwaltungsgericht Trier (správní soud v Trevíru, Německo) žaloby podané proti těmto rozhodnutím.
- 41 Rozsudky ze dne 18. února 2016 zrušil Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz (vrchní správní soud Porýní-Vestfálska, Německo) rozhodnutí prikazující navrácení dotyčných na bulharskou hranici, ale ve zbývajících částech předložené návrhy zamítl. Podle posledně uvedeného soudu bylo dotyčným právo na azyl v Německu odmítnuto právem, neboť přišli do tohoto členského státu z bezpečné třetí země, a sice z Rakouska. Uvedená rozhodnutí o vrácení na bulharskou hranici však byla protiprávní, jelikož nebylo prokázáno, že by Bulharská republika byla stále připravena žalobce v původních řízeních přijmout zpět.
- 42 Žalobci v původním řízení proti uvedeným rozhodnutím, kterými byly částečně zamítnuty jejich návrhy, podali opravný prostředek „Revision“ k Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Německo). Tvrdí zejména, že podle čl. 49 druhého pododstavce druhé věty nařízení Dublin III jejich situace stále spadá do působnosti nařízení Dublin II a to že zůstává použitelné i po přiznání doplňkové ochrany. Přitom podle ustanovení nařízení Dublin II původní příslušnost Bulharské republiky v průběhu jím stanoveného řízení přešla na Spolkovou republiku Německo.
- 43 Spolková republika Německo má za to, že žádosti o azyl dotčené v původních řízeních jsou nyní nepřípustné podle § 29 odst. 1 bodu 2 AsylG, jehož znění odpovídá čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice o řízeních.
- 44 Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) konstatoval, že Úřad nemůže odmítnout zabývat se žádostmi o azyl, které mu byly předloženy, z důvodu, že žadatelé přicházejí z bezpečné třetí země. Jelikož je třeba vykládat vnitrostátní právo v souladu s unijním právem, může být bezpečnou třetí zemí totiž pouze stát, který není členským státem Unie. Je tedy třeba určit, zda sporná rozhodnutí mohou být považována za odmítavá rozhodnutí vycházející z nepřípustnosti žádostí o azyl podle § 29 odst. 1 bodu 2 AsylG.
- 45 Za těchto podmínek se Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky ve věcech C-297/17, C-318/17 a C-319/17:

„1) Brání přechodné ustanovení čl. 52 prvního pododstavce směrnice [o řízeních] použití vnitrostátní právní úpravy, podle které je při uplatnění oprávnění uvedeného v čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice [o řízeních], které je v porovnání s předchozí právní úpravou širší, žádost o mezinárodní ochranu nepřípustná, pokud byla žadateli přiznána doplňková ochrana v jiném členském státě, jestliže se vnitrostátní právní úprava uplatní z důvodu chybějícího vnitrostátního přechodného ustanovení i na žádosti podané před 20. červencem 2015?

Umožňuje přechodné ustanovení čl. 52 odst. 1 směrnice [o řízeních] členským státům zejména uplatnit rozšířené oprávnění uvedené v čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice [o řízeních] se zpětnou účinností, v důsledku čehož by byly nepřípustné i žádosti o azyl podané před provedením tohoto rozšířeného oprávnění do vnitrostátního práva, o nichž však v době provedení ještě nebylo pravomocně rozhodnuto?

- 2) Poskytuje článek 33 směrnice [o řízeních] členským státům možnost volby, zda žádost o azyl zamítnou pro nepřípustnost na základě jinak určené mezinárodní příslušnosti (dublinské nařízení), nebo na základě čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice [o řízeních]?
- 3) V případě kladné odpovědi na druhou otázku: brání unijní právo členskému státu, aby při uplatňování oprávnění stanoveného v čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice [o řízeních] odmítl žádost o mezinárodní ochranu jako nepřípustnou z důvodu udělení doplňkové ochrany v jiném členském státě, pokud

- a) se žadatel domáhá zvýšení doplňkové ochrany poskytnuté v jiném členském státě (přiznání postavení uprchlíka) a azylové řízení v tomto jiném členském státě se vyznačovalo a stále vyznačuje systematickými nedostatky;
 - b) konkrétní podoba této mezinárodní ochrany, zejména životní podmínky osob, kterým byla udělena doplňková ochrana, v tomto jiném členském státě, který již žadateli udělil doplňkovou ochranu,
 - je v rozporu s článkem 4 [Listiny] a s článkem 3 EÚLP, nebo
 - nevyhovuje požadavkům článků 20 a násl. [kvalifikační] směrnice [...], avšak nebyla v rozporu s článkem 4 [Listiny] a s článkem 3 EÚLP?
- 4) V případě kladné odpovědi na třetí otázku písm. b), platí to i v případě, že osobám požívajícím doplňkové ochrany nejsou poskytovány žádné dávky k zabezpečení existenčních potřeb, případně jim jsou v porovnání s jinými členskými státy poskytovány jen ve velmi omezeném rozsahu, ale není s nimi v tomto ohledu zacházeno jinak než se státními příslušníky dotčeného státu?
- 5) V případě záporné odpovědi na druhou otázku:
- a) Uplatní se nařízení Dublin III v řízení o udělení mezinárodní ochrany, byla-li žádost o azyl podána před 1. lednem 2014, ale žádost o přijetí zpět až po 1. lednu 2014 a žadatel již dříve (v únoru 2013) získal v dožádaném členském státě doplňkovou ochranu?
 - b) Vyplývá z dublinských nařízení – nepsané – pravidlo o přechodu příslušnosti na členský stát, který žádá o přijetí žadatele zpět, pokud dožádaný příslušný členský stát zamítl na základě dublinských nařízení ve lhůtě podanou žádost o přijetí zpět a místo toho odkázal na mezistátní dohodu o zpětném přebírání osob?“

Věc C-438/17

- 46 Taus Magamadov, žadatel o azyl ruské státní příslušnosti, který se prohlašuje za Čečence, přišel v roce 2007 do Polska, kde mu byla rozhodnutím ze dne 13. října 2008 přiznána doplňková ochrana. V červnu 2012 přicestoval se svou manželkou a dítětem do Německa, kde dne 19. června 2012 podal žádost o azyl.
- 47 Dne 13. února 2013 zaslal Úřad žádost o přijetí dotyčného a jeho rodiny zpět polským orgánům, které dne 18. února 2013 potvrdily, že jsou připraveny tak učinit.
- 48 Rozhodnutím ze dne 13. března 2013 Úřad konstatoval, aniž provedl věcný přezkum, že žádosti žalobce v původním řízení a jeho rodiny o azyl jsou nepřipustné, neboť příslušnou k posouzení těchto žádostí je Polská republika, a nařídil jejich přemístění do Polska. Vzhledem k tomu, že kvůli zdravotním obtížím manželky T. Magamadova k přemístění ve stanovené lhůtě nedošlo, zrušil Úřad rozhodnutím ze dne 24. září 2013 své rozhodnutí ze dne 13. března 2013 s odůvodněním, že z důvodu uplynutí uvedené lhůty se členským státem příslušným k posouzení uvedených žádostí stala Spolková republika Německo. Rozhodnutím ze dne 23. června 2014 odmítl Úřad T. Magamadovi přiznat mezinárodní ochranu a právo na azyl s odůvodněním, že do Německa přicestoval z Polska jako bezpečné třetí země, a nařídil jeho vrácení do uvedené země.
- 49 Rozsudkem ze dne 19. května 2015 Verwaltungsgericht Potsdam (správní soud v Potsdamu, Německo) zamítl žalobu podanou proti poslední uvedenému rozhodnutí.
- 50 Rozsudkem ze dne 21. dubna 2016 Oberverwaltungsgericht Berlin-Brandenburg (vrchní správní soud Berlína a Braniborska) zrušil rozhodnutí Úřadu ze dne 23. června 2014. Měl totiž za to, že se pravidlo, podle něhož nelze přiznat právo na azyl cizinci, který přichází z bezpečné země, na věc v původním řízení nevztahuje, a to z důvodu výjimky stanovené v § 26a odst. 1 třetí větě bodu 2 AsylG, podle

něhož se pravidlo bezpečné třetí země neuplatní v případě, že se podle unijního práva stala, stejně jako v projednávané věci, Spolková republika Německo příslušnou k posouzení žádosti dotčeného o ochranu. Vzhledem k tomu, že žádost o azyl dotčená v původním řízení byla podána před 20. červencem 2015, použije se v tomto případě směrnice 2005/85. Tato směrnice přitom připouští zamítnutí žádosti o azyl bez meritorního posouzení věci členskými státy pouze tehdy, pokud jiný členský stát přiznal dotčené osobě postavení uprchlíka.

- 51 Spolková republika Německo podala proti uvedenému rozsudku opravný prostředek „Revision“ k Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud). Tvrdí zejména, že žádost o azyl dotčená ve věci v původním řízení je nyní nepřipustná na základě § 29 odst. 1 bodu 2 AsylG ve znění Integrationsgesetz, jelikož T. Magamadovi byla v Polsku poskytnuta mezinárodní ochrana. Dotyčný má zase za to, že jeho žádost o azyl podaná dne 19. června 2012 není nepřipustná, neboť Polská republika mu přiznala pouze doplňkovou ochranu, nikoli postavení uprchlíka.
- 52 Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) konstatoval, že Úřad nemůže odmítnout zabývat se žádostí o azyl, která mu byla předložena, z důvodu, že žadatel přišel z bezpečné třetí země. Jelikož je třeba vykládat vnitrostátní právo v souladu s unijním právem, může být totiž bezpečnou třetí zemí pouze stát, který není členským státem Unie. Je tedy třeba určit, zda sporné rozhodnutí může být považováno za odmítavé rozhodnutí vycházející z nepřipustnosti žádosti o azyl podle § 29 odst. 1 bodu 2 AsylG.
- 53 Za těchto podmínek se Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Brání přechodné ustanovení čl. 52 prvního pododstavce směrnice [o řízeních] použití vnitrostátní právní úpravy, podle které je při uplatnění oprávnění uvedeného v čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice [o řízeních], které je v porovnání s předchozí právní úpravou širší, žádost o mezinárodní ochranu nepřipustná, pokud byla žadateli přiznána doplňková ochrana v jiném členském státě, jestliže se vnitrostátní právní úprava uplatní z důvodu chybějícího vnitrostátního přechodného ustanovení i na žádosti podané před 20. červencem 2015? Platí to v každém případě i tehdy, pokud žádost o azyl podle článku 49 nařízení [Dublin III] spadá ještě v plném rozsahu do působnosti nařízení [Dublin II]?
- 2) Umožňuje přechodné ustanovení čl. 52 odst. 1 směrnice [o řízeních] členským státům zejména uplatnit rozšířené oprávnění uvedené v čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice [o řízeních] se zpětnou účinností, v důsledku čehož by byly nepřipustné i žádosti o azyl podané před vstupem směrnice [o řízeních] v platnost a před provedením tohoto rozšířeného oprávnění do vnitrostátního práva, o nichž však v době provedení ještě nebylo pravomocně rozhodnuto?“

Řízení před Soudním dvorem

- 54 Rozhodnutím předsedy Soudního dvora ze dne 9. června 2017 byly věci C-297/17, C-318/17 a C-319/17 spojeny pro účely písemné a ústní části řízení, jakož i pro účely rozsudku, jelikož předběžné otázky položené v těchto třech věcech jsou totožné. Mimoto rozhodnutím Soudního dvora ze dne 30. ledna 2018 byly uvedené věci spojeny s věcí C-438/17 pro účely ústní části řízení, jakož i pro účely rozsudku.
- 55 Ve svých žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce předkládající soud požádal o projednání věci ve zrychleném řízení podle čl. 105 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora. Tyto žádosti byly zamítnuty usneseními předsedy Soudního dvora ze dne 14. července 2017, Ibrahim a další (C-297/17, C-318/17 a C-319/17, nezveřejněné, EU:C:2017:561), jakož i ze dne 19. září 2017, Magamadov (C-438/17, nezveřejněné, EU:C:2017:723).

K předběžným otázkám

K první otázce ve věcech C-297/17, C-318/17 a C-319/17 a k otázkám ve věci C-438/17

- 56 Podstatou těchto otázek předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda čl. 52 první pododstavec směrnice o řízeních musí být vykládán v tom smyslu, že umožňuje členskému státu rozhodnout o okamžitém uplatňování ustanovení vnitrostátního práva provádějícího čl. 33 odst. 2 písm. a) této směrnice na žádosti o azyl, o kterých ještě nebylo s konečnou platností rozhodnuto a které byly podány před 20. červencem 2015 a před nabytím účinnosti tohoto ustanovení vnitrostátního práva. V rámci věci C-438/17 se uvedený soud kromě toho táže, zda je tomu tak i tehdy, když byla žádost o azyl podána před vstupem směrnice o řízeních v platnost a v souladu s článkem 49 nařízení Dublin III ještě plně spadá do působnosti nařízení Dublin II.
- 57 Na základě čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice o řízeních mohou členské státy považovat žádost o mezinárodní ochranu za nepřijatelnou, pokud byla mezinárodní ochrana poskytnuta jiným členským státem.
- 58 Tím, že uvedené ustanovení stanovilo možnost členského státu takovou žádost odmítnout jako nepřijatelnou i v situacích, kdy byla žadateli poskytnuta v jiném členském státě pouze doplňková ochrana, rozšířilo možnost do té doby stanovenou v čl. 25 odst. 2 písm. a) směrnice 2005/85, který umožňoval takové odmítnutí pouze tehdy, když bylo žadateli v jiném členském státě přiznáno postavení uprchlíka.
- 59 Z článku 51 odst. 1 směrnice o řízeních vyplývá, že členské státy byly povinny uvést v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu mj. s článkem 33 této směrnice do 20. července 2015. Mimoto podle čl. 53 prvního pododstavce směrnice o řízeních byla směrnice 2005/85 zrušena s účinností k 21. červenci 2015.
- 60 Článek 52 první pododstavec směrnice o řízeních obsahuje přechodná ustanovení.
- 61 Podle první věty uvedeného ustanovení členské státy použijí právní a správní předpisy podle čl. 51 odst. 1 u žádostí o mezinárodní ochranu podaných „po 20. červenci 2015“ a u řízení o odnětí statusu mezinárodní ochrany zahájených po téže datu, nebo u žádostí o mezinárodní ochranu podaných a u řízení o odnětí statusu mezinárodní ochrany zahájených „před tímto datem“.
- 62 Článek 52 první pododstavec druhá věta směrnice o řízeních uvádí, že žádosti podané „do 20. července 2015“ a řízení o odnětí postavení uprchlíka zahájená do téhož data se řídí právními a správními předpisy přijatými podle směrnice 2005/85.
- 63 Z posouzení přípravných prací ke směrnici o řízeních, zejména ze srovnání postoje Rady (EU) č. 7/2013 v prvním čtení k přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany, přijatého dne 6. června 2013 (Úř. věst. 2013, C 179 E, s. 27), s návrhem Komise na přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání mezinárodní ochrany [COM(2009) 554 final] vyplývá, že slova „nebo [...] před tímto datem“ uvedená v čl. 52 prvním pododstavci druhé věty směrnice o řízeních, byla doplněna v průběhu legislativního procesu (rozsudek ze dne 25. července 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, bod 71).
- 64 Bez ohledu na pnutí mezi první a druhou větou čl. 52 prvního pododstavce směrnice o řízeních z výše uvedených přípravných prací vyplývá, že unijní normotvůrce měl v úmyslu umožnit členským státům, které si to přejí, uplatňovat jejich předpisy provádějící tuto směrnici s okamžitou účinností na žádosti o mezinárodní ochranu podané před 20. červencem 2015 (rozsudek ze dne 25. července 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, bod 72).

- 65 Mimoto nic v uvedených přípravných pracích nenasvědčuje tomu, že by unijní normotvůrce zamýšlel omezit uvedenou možnost poskytovanou členským státům ustanovením čl. 52 prvního pododstavce směrnice o řízeních pouze na ustanovení, která jsou pro žadatele o mezinárodní ochranu příznivější než ta, která byla dříve přijata za účelem provedení směrnice 2005/85.
- 66 Zbývá dodat, že i když čl. 52 první pododstavec směrnice o řízeních umožnil členským státům okamžitě uplatňovat jejich předpisy provádějící danou směrnici na žádosti o mezinárodní ochranu podané před 20. červencem 2015, nenutil je k tomu. Vzhledem k tomu, že toto ustanovení nabízí prostřednictvím výrazu „zahájených po 20. červenci 2015 nebo [...] před tímto datem“ různé možnosti časové působnosti, je důležité – pro zaručení, že při provádění unijního práva budou dodržovány zásady právní jistoty a rovnosti před zákonem a že žadatelé o mezinárodní ochranu budou chráněni proti svévolnému jednání –, aby každý členský stát vázaný uvedenou směrnicí zkoumal žádosti o mezinárodní ochranu, které jsou podány během téhož období na jeho území, jednotným a předvídatelným způsobem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. července 2018, *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, bod 73).
- 67 Z předkládacích rozhodnutí vyplývá, že ustanovení, jímž byl do německého práva proveden dodatečný důvod nepřípustnosti stanovený v čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice o řízeních, tedy § 29 odst. 1 bod 2 *AsylG*, nabylo účinnosti dne 6. srpna 2016 a v případě neexistence vnitrostátních přechodných ustanovení musí předkládající soud podle § 77 odst. 1 první věty *AsylG* založit své rozhodnutí na skutkovém a právním stavu, který existuje v době posledního jednání před soudem nebo při absenci jednání v okamžiku vydání svého rozhodnutí, a tudíž na § 29 *AsylG* ve znění účinném k danému okamžiku, ledaže by čl. 52 první pododstavec směrnice o řízeních bránil okamžitému uplatnění tohoto znění na žádosti, které byly podány před nabytím jeho účinnosti, ale o kterých ještě nebylo s konečnou platností rozhodnuto.
- 68 V tomto ohledu je třeba konstatovat, zaprvé že takové vnitrostátní ustanovení, jako je § 77 odst. 1 první věta *AsylG*, zajišťuje, aby žádosti o mezinárodní ochranu, které byly podány během téhož období na německém území a o nichž ještě nebylo v okamžiku nabytí účinnosti § 29 odst. 1 odst. 2 *AsylG* s konečnou platností rozhodnuto, byly posuzovány jednotným a předvídatelným způsobem.
- 69 Zadruhé, jak vyplývá z úvah uvedených v bodech 64 a 65 tohoto rozsudku, čl. 52 první pododstavec směrnice o řízeních nebrání tomu, aby vnitrostátní ustanovení provádějící dodatečný důvod nepřípustnosti stanovený v čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice bylo na základě vnitrostátního práva použitelné *ratione temporis* na žádosti o azyl, které byly podány před 20. červencem 2015 a před nabytím účinnosti daného prováděcího ustanovení, ale o kterých dosud nebylo s konečnou platností rozhodnuto.
- 70 Zatřetí, ačkoli čl. 52 první pododstavec směrnice o řízeních nebrání v zásadě ani okamžitému uplatňování ustanovení směrnice na žádosti, které byly podány před jejím vstupem v platnost, je třeba nicméně konstatovat, že okamžité uplatňování dodatečného důvodu nepřípustnosti stanoveného v čl. 33 odst. 2 písm. a) uvedené směrnice má v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci C-438/17, v níž žádost o azyl podaná v Německu i žádost o přijetí zpět byly podány před 1. lednem 2014, takže žádost o azyl spadá podle článku 49 nařízení Dublin III ještě plně do působnosti nařízení Dublin II, své meze.
- 71 Směrnice o řízeních, která byla přijata týž den jako nařízení Dublin III, totiž obdobně jako uvedené nařízení stanoví rozšíření působnosti oproti předchozí směrnici 2005/85, která jí předcházela a která upravovala pouze azylové řízení, na žádosti o mezinárodní ochranu. K zavedení dodatečného důvodu nepřípustnosti stanoveného v čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice o řízeních, který členským státům umožňuje odmítnout žádost o azyl jako nepřípustnou rovněž v případě, kdy žalobce získal v jiném členském státě nikoli právo na azyl, ale pouze doplňkovou ochranu, tak došlo v tomto širším právním rámci.

- 72 Kromě toho, zatímco čl. 25 odst. 1 směrnice 2005/85 odkazuje na nařízení Dublin II, čl. 33 odst. 1 směrnice o řízeních odkazuje na nařízení Dublin III.
- 73 Ze systematiky nařízení Dublin III a směrnice o řízeních, jakož i ze znění čl. 33 odst. 1 této směrnice tak vyplývá, že dodatečný důvod nepřipustnosti stanovený v čl. 33 odst. 2 písm. a) uvedené směrnice nelze použít na žádost o azyl, která ještě v plném rozsahu spadá do působnosti nařízení Dublin II.
- 74 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na první otázku ve věcech C-297/17, C-318/17 a C-319/17, jakož i na otázky položené ve věci C-438/17 odpovědět tak, že čl. 52 první pododstavec směrnice o řízeních musí být vykládán v tom smyslu, že umožňuje členskému státu rozhodnout o okamžitém uplatňování vnitrostátního ustanovení provádějícího čl. 33 odst. 2 písm. a) této směrnice na žádosti o azyl, o kterých ještě nebylo s konečnou platností rozhodnuto a které byly podány před 20. červencem 2015 a před nabytím účinnosti tohoto ustanovení vnitrostátního práva. Naproti tomu uvedený čl. 52 první pododstavec vykládaný zejména ve světle zmíněného článku 33 brání takovému okamžitému uplatňování v situaci, v níž žádost o azyl i žádost o přijetí zpět byly podány před vstupem směrnice o řízeních v platnost a podle článku 49 nařízení Dublin III ještě plně spadají do působnosti nařízení Dublin II.

Ke druhé otázce ve věcech C-297/17, C-318/17 a C-319/17

- 75 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že prostřednictvím této otázky se předkládající soud táže, zda musí být článek 33 směrnice o řízeních vykládán v tom smyslu, že umožňuje členským státům odmítnout žádost o azyl jako nepřipustnou na základě tohoto čl. 33 odst. 2 písm. a), aniž by musely přednostně využívat řízení o převzetí nebo přijetí zpět podle nařízení Dublin II nebo Dublin III.
- 76 Podle čl. 33 odst. 1 směrnice o řízeních nemusí členské státy kromě případů, kdy se žádost neposuzuje podle nařízení Dublin III, posuzovat, zda žadatel splňuje podmínky pro přiznání nároku na mezinárodní ochranu podle kvalifikační směrnice, považuje-li se žádost podle tohoto článku za nepřipustnou. Odstavec 2 uvedeného článku obsahuje taxativní výčet případů, ve kterých mohou členské státy považovat žádost o mezinárodní ochranu za nepřipustnou.
- 77 Ze znění čl. 33 odst. 1 směrnice o řízeních, zejména z použití výrazu „[k]romě případů, kdy se žádost neposuzuje podle nařízení [Dublin III]“, jakož i z cíle hospodárnosti řízení, který dané ustanovení sleduje, vyplývá, že v případech vyjmenovaných v čl. 33 odst. 2 této směrnice posledně uvedená směrnice členským státům umožňuje odmítnout žádost o mezinárodní ochranu jako nepřipustnou, aniž by musely upřednostňovat řízení o převzetí nebo přijetí zpět podle nařízení Dublin III.
- 78 Mimoto, co se týče takových žádostí o mezinárodní ochranu, jako jsou ty, jež jsou dotčeny ve věcech C-297/17, C-318/17 a C-319/17 a které částečně spadají pod nařízení Dublin III, členský stát nemůže v rámci postupů stanovených tímto nařízením právoplatně žádat jiný členský stát o to, aby převzal nebo přijal zpět státního příslušníka třetí země, který podal žádost o mezinárodní ochranu v prvně uvedeném členském státě poté, co mu byl druhým z nich přiznán nárok na doplňkovou ochranu.
- 79 Unijní normotvůrce měl totiž za to, že v této situaci by k odmítnutí takové žádosti o mezinárodní ochranu mělo dojít prostřednictvím rozhodnutí o nepřipustnosti podle čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice o řízeních spíše než formou rozhodnutí o přemístění a o neposuzování žádosti podle článku 26 nařízení Dublin III (viz usnesení ze dne 5. dubna 2017, Ahmed, C-36/17, EU:C:2017:273, body 39 a 41).

80 Za těchto podmínek je třeba na druhou otázku ve věcech C-297/17, C-318/17 a C-319/17 odpovědět, že v takové situaci, jako je situace v nich dotčená, musí být článek 33 směrnice o řízeních vykládán v tom smyslu, že umožňuje členským státům odmítnout žádost o azyl jako nepřijatelnou na základě tohoto čl. 33 odst. 2 písm. a), aniž by musely nebo mohly přednostně využívat řízení o převzetí nebo přijetí zpět podle nařízení Dublin III.

Ke třetí a čtvrté otázce ve věcech C-297/17, C-318/17 a C-319/17

- 81 Podstatou těchto otázek předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice o řízeních musí být vykládán v tom smyslu, že brání členskému státu v tom, aby využil možnosti poskytované tímto ustanovením a odmítl žádost o přiznání postavení uprchlíka jako nepřijatelnou z důvodu, že jiný členský stát již přiznal žadateli doplňkovou ochranu, pokud jsou životní podmínky osob požívajících doplňkové ochrany v tomto jiném členském státě v rozporu s požadavky článku 4 Listiny, nebo nesplňují požadavky ustanovení kapitoly VII kvalifikační směrnice, avšak ne do té míry, že by byly v rozporu s uvedeným článkem 4. Táže se, zda je tomu tak případně i tehdy, když těmto osobám nejsou v uvedeném jiném členském státě poskytovány žádné dávky k zabezpečení existenčních potřeb, případně jim jsou v porovnání s jinými členskými státy poskytovány jen ve velmi omezeném rozsahu, ale není s nimi přitom v tomto ohledu zacházeno jinak než se státními příslušníky dotčeného členského státu.
- 82 Dále se předkládající soud táže, zda čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice o řízeních musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát využil uvedené možnosti, pokud azylové řízení v jiném členském státě bylo a stále ještě je stíženo systémovými nedostatky.
- 83 Co se týče zaprvé situace uvedené v bodě 81 tohoto rozsudku, je třeba připomenout, že unijní právo je založeno na základním předpokladu, že každý členský stát sdílí se všemi ostatními členskými státy řadu společných hodnot, na nichž je Unie založena, jak je uvedeno v článku 2 SEU, a uznává, že s ním ostatní členské státy tyto hodnoty sdílejí. Tento předpoklad znamená – a zároveň odůvodňuje – existenci vzájemné důvěry členských států v uznání těchto hodnot, a tedy i v dodržování unijního práva, které tyto hodnoty uplatňuje, jakož i skutečnost, že jejich vnitrostátní právní řády jsou způsobilé zajistit rovnocennou a účinnou ochranu základních práv uznaných Listinou zejména v jejich článcích 1 a 4, jež zakotvují jednu ze základních hodnot Unie a jejich členských států (rozsudek z dnešního dne, Jawo, C-163/17, bod 80 a citovaná judikatura).
- 84 Zásada vzájemné důvěry mezi členskými státy má v unijním právu zásadní význam, jelikož umožňuje vytvoření a zachování prostoru bez vnitřních hranic. Konkrétně zásada vzájemné důvěry ukládá, zejména co se týče prostoru svobody, bezpečnosti a práva, aby všechny členské státy až na výjimečné okolnosti vycházely z toho, že všechny ostatní členské státy dodržují unijní právo, a zejména základní práva, která toto právo uznává (rozsudek z dnešního dne, Jawo, C-163/17, bod 81 a citovaná judikatura).
- 85 V rámci společného evropského azylového systému je tudíž třeba předpokládat, že zacházení vyhrazené osobám požívajícím mezinárodní ochrany je v každém členském státě v souladu s požadavky Listiny, Ženevské úmluvy i EÚLP (rozsudek z dnešního dne, Jawo, C-163/17, bod 82 a citovaná judikatura). To platí zejména při použití čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice o řízeních, který je v rámci společného azylového řízení stanoveného uvedenou směrnici výrazem zásady vzájemné důvěry.
- 86 Nelze nicméně vyloučit, že tento systém v praxi naráží v určitém členském státě na závažné funkční problémy, takže existuje vážná hrozba, že žadatelé o mezinárodní ochranu budou v tomto členském státě vystaveni zacházení, které je neslučitelné s jejich základními právy (rozsudek z dnešního dne, Jawo, C-163/17, bod 83 a citovaná judikatura).

- 87 V této souvislosti je třeba uvést, že s ohledem na obecnou a absolutní povahu zákazu uvedeného v článku 4 Listiny, který je úzce spjat s respektováním lidské důstojnosti a zakazuje, bez možnosti jakékoliv výjimky, nelidské či ponižující zacházení ve všech formách, je pro účely použití uvedeného článku 4 irelevantní, zda je dotčená osoba vystavena vážné hrozbě takového zacházení v okamžiku přemístování, v průběhu azylového řízení, nebo po jeho skončení (obdobně viz rozsudek z dnešního dne, Jawo, C-163/17, bod 88).
- 88 Má-li tedy soud, který rozhoduje o opravném prostředku proti rozhodnutí odmítajícím novou žádost o mezinárodní ochranu jako nepřijatelnou, k dispozici důkazy, které předložil žadatel za účelem prokázání takové hrozby v členském státě, který již poskytl doplňkovou ochranu, je tento soud povinen na základě objektivních, spolehlivých, přesných a řádně aktualizovaných údajů a s ohledem na standard ochrany základních práv zaručený unijním právem posoudit existenci systémových či celoplošných nedostatků nebo nedostatků týkajících se určitých skupin osob (obdobně viz rozsudek z dnešního dne, Jawo, C-163/17, bod 90 a citovaná judikatura).
- 89 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že k tomu, aby se na nedostatky uvedené v předchozím bodě tohoto rozsudku vztahovala působnost článku 4 Listiny, který odpovídá článku 3 EÚLP, a jehož smysl a rozsah je tedy podle čl. 52 odst. 3 Listiny stejný jako smysl a rozsah, který uvedená úmluva přikládá svému článku 3, musí tyto nedostatky dosahovat obzvláště vysoké míry závažnosti, která závisí na všech skutkových okolnostech případu (rozsudek z dnešního dne, Jawo, C-163/17, bod 91 a citovaná judikatura).
- 90 Této obzvláště vysoké míry závažnosti by bylo dosaženo, pokud by se osoba, která je zcela závislá na veřejné podpoře, v důsledku nezájmu orgánů členského státu ocitla nezávisle na své vůli a osobní volbě v situaci krajní hmotné nouze, v níž by nemohla uspokojovat své nezákladnější potřeby, jako je zejména potřeba najít se, umýt se a ubytovat se, a kterou by bylo poškozováno její tělesné či duševní zdraví nebo v důsledku které by se ocitla v zanedbaném stavu, jež je v rozporu s lidskou důstojností (rozsudek z dnešního dne, Jawo, C-163/17, bod 92 a citovaná judikatura).
- 91 Uvedená míra závažnosti se tudíž nemůže vztahovat na situace, které třebaže se vyznačují značnou nejistotou či podstatným zhoršením životních podmínek dotčené osoby, neznamenají krajní hmotnou nouzi, při níž by se tato osoba ocitla v natolik závažné situaci, že ji lze stavět na roveň nelidskému či ponižujícímu zacházení (rozsudek z dnešního dne, Jawo, C-163/17, bod 93 a citovaná judikatura).
- 92 S ohledem na otázky předkládajícího soudu v tomto ohledu je třeba upřesnit, že vzhledem k důležitosti zásady vzájemné důvěry pro společný evropský azylový systém nebrání porušení ustanovení kapitoly VII kvalifikační směrnice, která nemá za následek porušení článku 4 Listiny, členským státům ve využívání možnosti nabízené čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice o řízeních.
- 93 Co se týče předkládajícím soudem rovněž zmíněné okolnosti, že osobám požívajícím doplňkové ochrany nejsou v členském státě, který tuto ochranu udělil, poskytovány žádné dávky k zabezpečení existenčních potřeb, případně jim jsou v porovnání s jinými členskými státy poskytovány jen ve velmi omezeném rozsahu, ale není s nimi přítom v tomto ohledu zacházeno jinak než se státními příslušníky dotčeného členského státu, ta může vést ke konstatování, že by tento žadatel byl v daném státě vystaven reálné hrozbě, že s ním bude zacházeno v rozporu s článkem 4 Listiny, pouze tehdy, pokud má za následek, že by se žadatel vzhledem ke své zvláštní zranitelnosti nezávisle na své vůli a osobní volbě ocitl v situaci krajní hmotné nouze, která splňuje kritéria uvedená v bodech 89 až 91 tohoto rozsudku.
- 94 Každopádně pouhá skutečnost, že sociální ochrana nebo životní podmínky jsou v členském státě, v němž byla podána nová žádost o mezinárodní ochranu, příznivější než v členském státě, který již poskytl doplňkovou ochranu, nemůže podpořit závěr, že by dotčená osoba byla v případě přemístění do posledně uvedeného členského státu vystavena reálné hrozbě, že bude podrobena zacházení, jež by bylo v rozporu s článkem 4 Listiny (rozsudek z dnešního dne, Jawo, C-163/17, bod 97).

- 95 Pokud jde zadruhé o situaci uvedenou v bodě 82 tohoto rozsudku, z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že nedostatky v azylovém řízení zmiňované předkládajícím soudem spočívají podle něj v tom, že členský stát, který poskytl doplňkovou ochranu, předvídatelným způsobem a v rozporu s kvalifikační směrnicí odmítá přiznat žadatelům o mezinárodní ochranu postavení uprchlíka a že v rozporu s čl. 40 odst. 3 směrnice o řízeních se nezabývá ani následnými žádostmi, navzdory novým poznatkům nebo skutečnostem, které významně zvyšují pravděpodobnost, že žadatel splňuje podmínky pro přiznání tohoto postavení.
- 96 Předkládající soud se v tomto ohledu táže, zda ustanovení článku 18 Listiny ve spojení s článkem 78 SFEU vyžadují, aby v takové situaci členský stát zkoumal novou žádost o mezinárodní ochranu navzdory vnitrostátnímu předpisu provádějícímu čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice o řízeních.
- 97 Je třeba připomenout, že kvalifikační směrnice i směrnice o řízeních byla přijata na základě článku 78 SFEU a v zájmu dosažení cíle tohoto článku, jakož i zajištění dodržování článku 18 Listiny.
- 98 Podle kvalifikační směrnice, zejména jejího článku 13, mají členské státy povinnost přiznat postavení uprchlíka všem státním příslušníkům třetích zemí a osobám bez státní příslušnosti, které splňují podmínky pro získání postavení uprchlíka v souladu s kapitolami II a III směrnice. Pro určení, zda tomu tak je, musí v souladu s čl. 4 odst. 3 uvedené směrnice provádět individuální posouzení každé žádosti o mezinárodní ochranu. Pouze v případě, že na základě takového individuálního posouzení členské státy zjistí, že žadatel o takovou ochranu splňuje nikoliv podmínky uvedené v kapitole III, ale podmínky uvedené v její kapitole V, mu mohou udělit status doplňkové ochrany namísto postavení uprchlíka.
- 99 Pokud by přitom azylové řízení v určitém členském státě vedlo k systematickému odmítání, bez skutečného posouzení, přiznání postavení uprchlíka žadatelům o mezinárodní ochranu, kteří splňují podmínky stanovené v kapitolách II a III kvalifikační směrnice, nemohlo by být zacházení s žadateli o azyl v tomto členském státě považováno za splňující povinnosti vyplývající z článku 18 Listiny.
- 100 Ostatní členské státy nicméně mohou novou žádost podanou dotyčnou osobou odmítnout jako nepřípustnou na základě čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice o řízeních vykládaného ve světle zásady vzájemné důvěry. V takovém případě přísluší členskému státu, který udělil status doplňkové ochrany, pokračovat v řízení o přiznání postavení uprchlíka.
- 101 Ze všech předcházejících úvah vyplývá, že na třetí a čtvrtou otázku ve věcech C-297/17, C-318/17 a C-319/17 je třeba odpovědět následovně:
- Článek 33 odst. 2 písm. a) směrnice o řízeních musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání členskému státu v tom, aby využil možnosti poskytované tímto ustanovením a odmítl žádost o přiznání postavení uprchlíka jako nepřípustnou z důvodu, že jiný členský stát již přiznal žadateli doplňkovou ochranu, pokud předvídatelné životní podmínky žadatele jakožto osoby požívající doplňkové ochrany v tomto jiném členském státě ho nevystaví vážné hrozbě, že bude podroben nelidskému či ponižujícímu zacházení ve smyslu článku 4 Listiny. Okolnost, že osobám požívajícím takové doplňkové ochrany nejsou v uvedeném členském státě poskytovány žádné dávky k zabezpečení existenčních potřeb, případně jim jsou v porovnání s jinými členskými státy poskytovány jen ve velmi omezeném rozsahu, ale není s nimi přitom v tomto ohledu zacházeno jinak než se státními příslušníky dotčeného členského státu, může vést ke konstatování, že by tento žadatel byl v daném státě vystaven takové hrozbě, pouze tehdy, pokud má za následek, že by se žadatel vzhledem ke své zvláštní zranitelnosti nezávisle na své vůli a osobní volbě ocitl v situaci krajní hmotné nouze.

- Článek 33 odst. 2 písm. a) směrnice o řízeních musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání, aby členský stát využil téže možnosti, pokud azylové řízení ve druhém členském státě, který přiznal žadateli doplňkovou ochranu, vede k systematickému odmítání, bez skutečného posouzení, přiznání postavení uprchlíka žadatelům o mezinárodní ochranu, kteří splňují podmínky stanovené v kapitolách II a III kvalifikační směrnice.

K páté otázce ve věcech C-297/17, C-318/17 a C-319/17

- 102 S ohledem zejména na odpověď na druhou otázku ve věcech C-297/17, C-318/17 a C-319/17 již není namístě na pátou otázku položenou v těchto věcech odpovídat.

K nákladům řízení

- 103 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 52 první pododstavec směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany musí být vykládán v tom smyslu, že umožňuje členskému státu rozhodnout o okamžitém uplatňování vnitrostátního ustanovení provádějícího čl. 33 odst. 2 písm. a) této směrnice na žádosti o azyl, o kterých ještě nebylo s konečnou platností rozhodnuto a které byly podány před 20. červencem 2015 a před nabytím účinnosti tohoto ustanovení vnitrostátního práva. Naproti tomu uvedený čl. 52 první pododstavec vykládaný zejména ve světle zmíněného článku 33 brání takovému okamžitému uplatňování v situaci, v níž žádost o azyl i žádost o přijetí zpět byly podány před vstupem směrnice 2013/32 v platnost a podle článku 49 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, ještě plně spadají do působnosti nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. února 2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států.
- 2) V takové situaci, jako je situace dotčená ve věcech C-297/17, C-318/17 a C-319/17, musí být článek 33 směrnice 2013/32 vykládán v tom smyslu, že umožňuje členským státům odmítnout žádost o azyl jako nepřijatelnou na základě tohoto čl. 33 odst. 2 písm. a), aniž by musely nebo mohly přednostně využívat řízení o převzetí nebo přijetí zpět podle nařízení č. 604/2013.
- 3) Článek 33 odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání členskému státu v tom, aby využil možnosti poskytované tímto ustanovením a odmítl žádost o přiznání postavení uprchlíka jako nepřijatelnou z důvodu, že jiný členský stát již přiznal žadateli doplňkovou ochranu, pokud předvídatelné životní podmínky žadatele jakožto osoby požívající doplňkové ochrany v tomto jiném členském státě ho nevystaví vážné hrozbě, že bude podroben nelidskému či ponižujícímu zacházení ve smyslu článku 4 Listiny základních práv Evropské unie. Okolnost, že osobám požívajícím takové doplňkové ochrany nejsou v uvedeném členském státě poskytovány žádné dávky k zabezpečení existenčních potřeb, případně jim jsou v porovnání s jinými členskými státy poskytovány jen ve velmi omezeném

rozsahu, ale není s nimi přitom v tomto ohledu zacházeno jinak než se státními příslušníky dotčeného členského státu, může vést ke konstatování, že by tento žadatel byl v daném státě vystaven takové hrozbě, pouze tehdy, pokud má za následek, že by se žadatel vzhledem ke své zvláštní zranitelnosti nezávisle na své vůli a osobní volbě ocitl v situaci krajní hmotné nouze.

Článek 33 odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání, aby členský stát využil téže možnosti, pokud azylové řízení ve druhém členském státě, který přiznal žadateli doplňkovou ochranu, vede k systematickému odmítání, bez skutečného posouzení, přiznání postavení uprchlíka žadatelům o mezinárodní ochranu, kteří splňují podmínky stanovené v kapitolách II a III směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany.

Podpisy.